

Φριδερίκος
Γεζλιέμος
Βασιλεύς
Πρωσίας.

§. 10. Διεδέχθη αὐτὸν ὁ υἱὸς τε Φριδερίκος Γεζλιέμος, εἰς τῆ ὁποία τὸν καιρὸν οἱ Εὐαγγελισαὶ εἰρήνευσαν, καὶ ἔπαυσαν οἱ διωγμοὶ κατ' αὐτῶν, μάλιστα τῷ 1713. δεκαεξέ χιλιάδαι Λυθηναιῶν εἶχαν διωχθεῖ ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν τῆ Στρασβέρου ἐξ αἰτίας τῆς Θρησκείας, καὶ ἔφυγον εἰς τὸ βασίλειον τῆς Πρωσίας, ὅπερ διήγον εἰρηνικῶς. Προσέτι Φράγκιος, Μινίξρος Εὐαγγελικὸς, ὡς αὐτοὶ καλῶσι τὰς ἑαυτῶν Ἐκκλησιαστικὰς, ἐσύζησεν εἰς Ἀΰλαν, σπυδαζήριον περιβόητον, διὰ τὴν σπυδαζῶσιν οἱ νεοὶ τὴν Θεολογίαν, ἀπὸ τὸ ὁποῖον εὐγύναν ὑπερον ἕνα πλῆθος Θεολόγων ἀρχηγῶν νέας αἰρέσεως, τῶν ἀπαδῶν Λυθηναιῶν, αὐτοὶ εἶναι μεταξὺ τῶν Εὐαγγελιστῶν, ὡς οἱ Γανσειῖσαι μεταξὺ τῶν Καθολικῶν, δὲν διαφέρουσιν ἀπὸ τῆς ἄλλης εἰς τὰς μουσικὰς αὐτῶν ἀπαθείας. Ὑπερον ἐφάνησαν κάθε εἶδος Κρακνέρων, Ζινζενδορφιάνων, Γυγιχτελιάνων, αἰρέσεις μία τῆς ἄλλης ἀξιοτέρα γέλωτος, αἰτίνας δέλωσαι τὰ ἐναγκαλιζῶνται τὰς ἀρχὰς τῆς πρώτης Ἐκκλησίας, διηλαθὴ τὴν κοινότητα τῶν ὑπαρχόντων, καὶ τὴν ἰσότητα τῶν καταστάσεων, ἔπεσαν εἰς πολλὰς μισητὰς καταχρήσεις, ἤγουν τὰ μεταχειρίζονται ἀδιαφόρως τὰς γυναῖκας τῶν εἰς τὰς συνελύσεις, ὡς πολλοὶ λέγουσι. Πᾶσαι αἱ αἰρέσεις, ἐν εἰρήνῃ διάγουν εἰς τὸ βασίλειον τῆς Πρωσίας, καμμία θρησκεία δὲν διαφέρει πολὺ ἀπὸ τὴν ἄλλην ὡς πρὸς τὸ ἡθικόν· διὸ ὑποφέρονται ἐξ ἴσου εἰς τὸ βασίλειον, ἔχων ὁ καθ' εἰς τὴν ἀδειαν τὰ ὑπάγει εἰς τὸν παράδεισον ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁδὸν ὅπερ τῆ ἦτον πλεον εὐάρετος. Ἀρκεῖ τὰ εἶναι καλὸς πολίτης καὶ τὸ βασίλειον δὲν φροντίζει περισσότερον τὴν πεισεί. Ὁ
 „ ψευδὴς ζήλος εἶναι ἕνας τύραννος λέγει ἕνας συγγραφεὺς τῆ παρόντος αἰώ-
 „ νος εἰς τὰ ὑπομνήματα τῆ Βρανδεβουργικῆ οἴκῃ Μέρ. Β΄, ὅπερ περὶ δεισιδαιμο-
 „ νίας καὶ θρησκείας ὁ λόγος. καὶ Ἀ΄ρθ. Γ΄. Σελ. 271. ἐκδ. Βερολίνα 1751)
 „ ὅσις ἐρημώει τὰς ἐπαρχίας, καὶ ἡ ἀνοχὴ τῶν θρησκείων, ἡ ἡ ἀνεξιδρο-
 „ κεία, Λατινιστὶ Τολεραντζία, εἶναι μία ἡγαπητικὴ μήτηρ, ἣτις τὰς ἐπι-
 „ μελεῖται, καὶ τὰς κάμνει τὰ ἀνθῶν. „ Ὅταν Κάρολος ΙΒ΄. Σβεκίας βα-
 „ σιλεύς εὗρισκετο εἰς Γερμανίαν, ὑποχρέωσε τὸν Αὐτοκράτωρα Γωσήφ τὰ ἐ-
 „ πιτρέψῃ ἑκατὸν ἑκασιπέντε Ἐκκλησίας εἰς τὰς Λυθηναιο-Καλβινιστὰς τῆς
 Σλεσίας, τὰς ὁποίας εἶχον κυριεύσει οἱ Καθολικοί. Τῆτο μαδῶν ὁ Πάπας Κλήμης ΙΑ΄. ἐπαραπονέθη αὐτῆρως παρὰ τῆ Αὐτοκράτορος Γωσήφ, ὅσις τὸν ἀπεκρίθη, πῶς ἂν ὁ βασιλεὺς τῆς Σβεκίας τὸν ἔλεγε τὰ γίνῃ Καλβίνος, ἡ Λυθηναιῶν, δὲν ἔξευρε μόνος τε τὴ ἔκαμνε.

§. 11. Ἔως ὅτε εὐτυχῶσεν ὁ Κάρολος, εὐτυχῶσαν καὶ οἱ Εὐαγγελισαὶ, δυσυχῆντος δὲ τῆ Καρόλου, ἐδυσύχησαν καὶ αὐτοὶ, διότι ἀρχίσαν παντῆ οἱ Καθολικοὶ τὰ τὰς ἐνοχλῆν μάλιστα εἰς Σλεσίαν, Μοραβίαν, καὶ Βοημίαν καὶ σχεδὸν εἰς πᾶσαν τὴν Γερμανίαν. Μάλιστα τῷ 1736. τὸσου αὐξήστε τὸ κακόν, ὡσε ἡναγκαζῶσιν ἡ Ἀγγλία, Ὁλλανδία, Βορυστία, Σβεκία καὶ Δανία, τὰ ζητήσωσιν ὁμοφώνως τὴν ἀκύρωσιν τῆ τετάρτη Ἀ΄ρθρα τῆς ἐν Ρῶσβικ Συνθήκης, ὡς ἀρχὴν ὄλων τῶν διχονοιῶν. Αὐτὸ τὸ Ἀ΄ρθρον ἀφ' ἔ ἐδῶρισε τὴν ἐπιστροφὴν τῶν τόπων ὅπερ οἱ Γάλλοι ἡ ἔτε-